

SOSIAALISESTI KESTÄVÄÄ HYVINVOINTIA JA HYÖTYÄ YHTEISKUNNALLE

Vapaa sivistystyö tavoittaa noin **miljoona suomalaista vuosittain**, vauvasta vaariin, kahdella kansalliskielellä ja kaikkialla Suomessa.

Toimialaan kuuluvat **viisi oppilaitosmuotoa** – kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, opintokeskukset sekä urheiluopistot.

Vapaan sivistystyön keskusjärjestöt ja sivistysjärjestöt kuuluvat **kaksikieliseen yhteisjärjestöön Vapaa Sivistystyö ry, Fritt Bildningsarbete rf** joka toimii vapaan sivistystyön edunvalvonta-, kehittämis- ja asiantuntijajärjestönä.

Vapaa sivistystyö tuottaa tutkitusti monenlaisia hyötyjä yksilöille, yhteisöille ja yhteiskunnalle¹:

- **identiteettipääoma vahvistuu**
(minäpystyvyys, elämän merkityksellisyys)
- **terveyspääoma kasvaa**
(onnellisuus, henkinen ja fyysinen hyvinvointi)
- **osaamispääoma kehittyy**
(motivaatio, luottamus oppimiseen, osaamisen lisääntyminen)
- **sosiaalinen pääoma laajenee**
(aktiivinen kansalaisuus, ystäväverkostot, kulttuuriosaaminen)

Vapaan sivistystyön yhteistyöjärjestönä esitämme uuteen hallitusohjelmaan 2023–2027 seuraavia nostoja:

Vapaa sivistystyö **vauhdittaa vihreän digisiirtymän** kaipaamia resurssiviisaita ratkaisuja

Vahvistetaan vapaan sivistystyön tehtäviä aikuisten perustaitojen kehittämiseksi ja osaamisen näkyväksi tekemiseksi

Mahdollistetaan kotoutumisajan ylittäneiden osallistuminen maksuttomaan vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutukseen koko maassa

Hyödynnetään vapaan sivistystyön oppilaitosverkostoa tehtävät demokratian, koulutuksen alueellisen saavutettavuuden ja tasa-arvon edistämiseksi

Vapaa sivistystyön yhteistyöjärjestönä esitämme uuteen hallitusohjelmaan 2023–2027 seuraavia nostoja:

Vapaa sivistystyö vauhdittaa vihreän digisiirtymän kaipaamia resurssiviisaita ratkaisuja

- Laajamittainen vihreä digisiirtymä tarvitsee kovan elinkeino- ja energiateollisuuden muutoksen ohella resurssiviisaita ratkaisuja, jotka syntyvät kansalaisten omasta toimeliaisuudesta osana pehmeää, inhimillistä infrastruktuuria. Sivistys on nähtävä uusiutuvana ja kestävässä pääomana elinikäisen oppimisen kiertotaloudessa.
- Vapaa sivistystyö on nähtävä yhteiskunnallisena investointina, jossa matalan kynnyksen tarjonta kohtaa koulutusta eniten tarvitsevien sivistys- ja osaamistarpeet lisäämällä motivaatiota jatkaa opinto- ja työllistymispolulla.
- Opiskelijoiden omarahoitusosuuden kasvattaminen ei tue osallisuuden ja mahdollisuuksien yhdenvertaisuutta - on resurssiviisasta panostaa sivistystoimijoiden toimintaedellytyksiin, jotta kurssimaksut voidaan pitää alhaisina ja kohtuullisina suhteessa muiden elinkustannusten nousuun.
- Digisiirtymän mahdollistaminen tapahtuu myös koulutus- ja kansalaistoiminnan uudistavan oppimisen tuloksena, ja tässä on hyödynnettävä vapaan sivistystyön laajaa oppilaitosverkostoa ja järjestökenttää.

Vahvistetaan vapaan sivistystyön tehtäviä aikuisten perustaitojen kehittämiseksi ja osaamisen näkyväksi tekemiseksi

- Ilman perustaitoja ei synny huippuosaajia – vapaa sivistystyö on ketterä oppimis- ja työllistymispolkujen rakentaja kansalaisille, joilla on eri syistä puutteelliset perustaidot.
- Lähivuosina kehitetään vahvasti osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytänteitä esimerkiksi kansallisella aikuisten Perustaito-ohjelmalla.
- Jatkuvan oppimisen kannalta on tärkeää panostaa aikuisten perus- ja digitaitoihin koko maassa, jotta työllistymisvalmiudet pysyvät kunnossa myös 55+vuotiaiden kohdalla.

Mahdollistetaan kotoutumisajan ylittäneiden osallistuminen maksuttomaan vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutukseen koko maassa

- Täysimittainen valtionosuusrahoitus tulee laajentaa koskemaan kaikkia luku- ja kirjoitustaitokoulutusta tarvitsevia.
- Työelämän osaajapulaan tarvitaan entistä enemmän työn tekijöitä, joille mahdollistetaan osallistuminen kotoutumiskoulutukseen työllistymisen helpottamiseksi.
- Maahan tulijoiden sivistys- ja koulutustarpeisiin vastaamiseen pitää luoda joustoa ja toimeentuloturvaa kriittisen tärkeässä vaiheessa onnistuneen kotoutumisen takaamiseksi.

Hyödynnetään vapaan sivistystyön oppilaitosverkostoa tehtävät demokratian, koulutuksen alueellisen saavutettavuuden ja tasa-arvon edistämisessä

- Demokratiaa ei ohjata ylhäältä alas, vaan alhaalta ylös – vapaa sivistystyö on merkittävä demokratiaan kasvamisen edistäjä. Demokratian toimivuutta ja informaatio-vaikuttamisen vastustuskykyä edistävät myös eriarvoisuuden torjunta ja laaja yleissivistys.
- Vapaan sivistystyön oppilaitokset muodostavat koko maan kattavan verkoston, joka on lähellä kaikkia suomalaisia. Vapaa sivistystyö tarjoaa helposti tavoitettavan, avoimen ja yhteisöllisen oppimisympäristön, jossa kansalaisten yhtäläiset sivistykselliset oikeudet toteutuvat saavutettavasti ja tasa-arvoisesti.
- Vapaa sivistystyö on tärkeä toimija koulutusjärjestelmän siirtymävaiheissa toisen tai kolmannen asteen opintoihin, työikäisten muutostilanteissa ja joustavassa eläkkeelle siirtymisessä. Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat ketterästi mukana alueellisissa oppilaitosverkostoissa omilla vahvuuksillaan kestävien koulutuspolkujen rakentamisessa yhteistyössä muiden koulutustoimijoiden kanssa.

